

УДК 631.52:58(092)

До 70-річчя з дня народження члена-кореспондента НАН України ІВАНА СЕМЕНОВИЧА КОСЕНКА

ТВОРЕЦЬ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ “СОФІЇВКИ”

А.І. ОПАЛКО

Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України
Україна, 20300, м. Умань, Черкаська обл., вул. Київська, 12а
e-mail: opalko_a@ukr.net

Висвітлено життєвий шлях і трудові досягнення директора Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України, доктора біологічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, Заслуженого працівника культури України, лауреата Державної премії України в галузі архітектури, кавалера багатьох державних, відомчих та міжнародних нагород, Почесного громадянина м. Умань, багаторічного активного члена Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова, видатного вченого-фітобіолога, загальноновизнаного дослідника ліщини і фундука Івана Семеновича Косенка.

Ключові слова: фітобіологія, ботаніка, генетика, селекція, історичні парки, дендрологія.

У 2010 році наукова спільнота фітобіологів України, Росії, Білорусі, Польщі, Азербайджану, Молдови, Узбекистану, Киргизстану, Китаю та інших держав, з ботанічними установами яких Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України підтримує тісні зв'язки, відзначає подвійний ювілей – 70-річчя від дня народження члена-кореспондента НАН України Івана Семеновича Косенка (3 грудня) та 30-річчя його невтомної праці на посаді директора парку (2 квітня).

Вже понад 30 дуже непростих із 70-ти прожитих Іваном Семеновичем років він очолює організаційну, виробничу і наукову роботу одного з найславетніших творинь світового садово-паркового мистецтва кінця XVIII – першої половини XIX ст. Без жодних перебільшень можна сказати, що І.С. Косенко віддав кращі роки свого життя «Софіївці», тому, мабуть, доречно буде зробити короткий екскурс в історію парку, яку нинішній директор-ювіляр цілком слушно поділяє на шість періодів [1].

Парк «Софіївка» було засновано у 1796 році графом Станіславом Щенсним Потоцьким у дарунок коханій дружині Софії, і до 1832 року він був власністю польського сімейства Потоцьких, тож 1796–1832 роки – **перший період**. З архівних документів відомо, що у 1798 році парк вже називався «Софіївка».

До **другого періоду** відносять 1832–1859 роки. У 1832 році парк, як і всю власність Потоцьких, було конфісковано царським указом і передано Київській державній (казенній) палаті. У 1836 році «Софіївка» підпорядкована управлінню

© А.І. ОПАЛКО. 2010

військових поселень під назвою «Царицин сад».

Третій період (1859–1929 роки) розпочався 30 березня 1859 року, коли царським указом «Царицин сад» передається переведеному з Одеси Головному училищу садівництва (зараз Уманський національний університет садівництва) і отримує офіційну назву «Уманський сад Головного училища садівництва», хоча неофіційно його ще довго іменували «Царициним садом». У 1923 році його у черговий раз перейменовано і названо «парк ім. ІІІ-го Інтернаціоналу».

Четвертий період тривав у 1929–1955 роки у самостійному статусі заповідника. До 1955 року парк перепідпорядковувався кілька разів різним відомствам Ради Народних Комісарів тодішньої УРСР. У 1945 році його перейменовано в «Уманський державний заповідник «Софіївка».

Дати **п'ятого періоду** визначаються 1955–1980 роками. 26 вересня 1955 року Постановою Ради Міністрів УРСР № 1184 «Софіївка» переводиться у відання АН УРСР і підпорядковується у своїй науковій діяльності Центральному ботанічному саду АН УРСР. У ці роки розширено тематику наукових досліджень, виконано значні роботи з реставрації об'єктів парку. У 1957 році у парку створено Науково-технічну раду. Започатковані широкі дослідження репродуктивних особливостей інтродукованих рослин з метою розробки нових прийомів їхнього масового розмноження в умовах лісостепу України. Для виконання цієї тематики в 1978 році створюється установка штучного туману. Внаслідок виконаної роботи в «Софіївці» захищають кандидатські дисертації Б.С. Сидорук і А.Ф. Балабак, а З.Я. Іванова видає три монографії, друкуються численні наукові статті.

Початок **шостого періоду** історії «Софіївки» датується квітнем 1980 року, коли

розпорядженням Президії АН УРСР від 31.03.80 № 504 директором парку призначено І.С. Косенка. 2 квітня Іван Семенович приймає справи, а в ніч з 3 на 4 квітня 1980 року повинь з велетенськими брилами льоду практично знищила основні малі архітектурні форми парку, його дорожньо-алейну систему, скульптури, рослинний покрив і т.д. [2]. Сьогодні навіть страшно уявити собі, що було б, якби «Софіївку» у ті страшні години очолював не такий енергійний, амбітний і переконаний у необхідності відродити «Софіївку» молодий директор, яким був тоді І.С. Косенко. Варто зазначити, що член-кореспондент НАН України Тетяна Михайлівна Черевченко, яка в ті роки була заступником директора Центрального республіканського ботанічного саду АН УРСР, однією з перших відчула перспективність Івана Семеновича та рекомендувала своєму директорові – академіку Андрію Михайловичу Гродзинському, зупинити на ньому вибір при призначенні керівника «Софіївки». Саме у ті найбільш критичні години розкрилися найкращі риси і надзвичайний організаторський талант Івана Семеновича, який зумів мобілізувати весь трудовий колектив «Софіївки» і залучитися підтримкою підприємств і установ міста, а також допомогою Уряду України й АН УРСР. Внаслідок титанічних зусиль трудових колективів парку і всього міста усього за чотири місяці було реставровано більш як п'ятдесят об'єктів і «Софіївка» знову набула зовнішнього блиску.

На початку 80-х років у «Софіївці» відбулося скорочення єдиного тоді офіційного наукового підрозділу дендропарку – відділу репродуктивної біології. Ряд науковців, що працювали в «Софіївці», перейшли в інші установи і навчальні заклади. Однак на глибоке переконання І.С. Косенка неможливо перебувати у віданні Академії наук і не мати наукового підрозділу!

Принципова і наполеглива позиція директора дала свої результати. Спочатку Івану Семеновичу вдалося ввести до штату «Софіївки» дев'ять наукових співробітників, у т.ч. одного кандидата біологічних наук – В.В. Мітіна, а з 1984 року відновити науковий відділ у штаті Центрального республіканського ботсаду АН УРСР (нині Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України) з розташуванням відділу в «Софіївці». Пропозиції І.С. Косенка були враховані за підтримки місцевої влади, керівництва ЦРБС, Президії АН УРСР та особисто її президента – академіка Б.Є. Патона, який вже понад півсторіччя опікує «Софіївку» як перлину садово-паркового мистецтва світового рівня, яку необхідно зберегти для прийдешніх поколінь.

Саме за наполегливою порадою академіка Б.Є. Патона, а як було не виконати пораду Президента Академії наук!, Іван Семенович долучився до наукових досліджень сам і спонукав усіх співробітників «Софіївки» підняти рівень дослідів до рівня кандидатських і докторських дисертацій.

У січні 1991 року Постановою Президії АН УРСР від 23.01.91 № 26 «Софіївка» набуває статусу самостійної науково-дослідної установи у складі Відділення загальної біології АН УРСР з відомчою тематикою: «Біоекологічні основи збереження й відновлення стародавніх парків Правобережного Лісостепу на прикладі дендропарку «Софіївка». З балансу ЦРБС з відповідним фінансуванням «Софіївці» передаються штатні одиниці, устаткування і техніка [3]. Це стало визнанням непересічних наукових досягнень співробітників «Софіївки».

Після 1984 року стали постійно готуватися кандидатські, а після 2002 року – докторські дисертації. Пожвавилась видавнича діяльність, зміцнилися міжнародні зв'язки з ботанічними установами різних країн світу. У 1995 році за краще збереження, відновлення й реставрацію пам'ятників

історії, культури, архітектурних споруд і природних ландшафтів «Софіївка» була нагороджена медаллю, дипломом і пам'ятною табличкою міжнародної організації Європа-Ностра.

Завдяки здійсненому І.С. Косенком пошуку в архівних матеріалах і консультаціям зі знаним істориком – знавцем Уманщини, Григорієм Храбаном, йому вдалося очистити від псевдонаукових нашарувань історію будівництва «Софіївки» [4]. Проведена Іваном Семеновичем багаторічна клопітна праця щодо вивчення історії створення парку увінчалася розкриттям закладеного зодчим парку, польським військовим інженером Людвігом Метцелем, архітектурно-семантичного задуму. Внаслідок цього було відновлено втрачені раніше історичні назви ландшафтних композицій та малих архітектурних форм, в образах яких Л. Метцелем були трансформовані і матеріалізовані фрагменти поеми Гомера «Одіссея» [1, 4–6].

У 1999 році за активну роботу зі збереження і відновлення старовинних парків І.С. Косенко нагороджений дипломом та пам'ятним знаком Центру захисту історичних ландшафтів Польщі. Протягом 30 років праці на посаді директора став шанованою людиною в колективі, місті, Україні та за її межами, подвижником музейної справи, реконструктором існуючих і творцем нових ландшафтних композицій парку. Так, для зменшення антропогенного навантаження з метою збереження історичного ядра у новій, західній частині «Софіївки» нині створено практично новий парк площею 53 га, в якому зосереджено основний колекційний фонд рослин-інтродуцентів. Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.02.2004 № 73 Колекцію внесено до реєстру Національного надбання. Проведені в «Софіївці» роботи з реконструкції та відновлення історичних ландшафтів, а також зі створення нових ландшафтних композицій нині стали прикладом для збе-

реження інших парків. Завдяки власному баченню особливостей парку, яке ґрунтується на глибоких знаннях і загальній ерудиції, І.С. Косенко зумів возвеличити «Софіївку» до світового рівня, тож цілком справедливо її називають «Чудом України».

Свідченням визнання на державному рівні досягнень очолюваного І.С. Косенком колективу «Софіївки», що домігся надзвичайно високих показників у своїй діяльності щодо використання інтелектуального потенціалу нації, реалізації ідей національного відродження й розвитку України, наявність у ньому визнаних на світовому рівні фахівців із величезним досвідом роботи, які забезпечують вагомі наукові результати й реальні перспективи розвитку вітчизняної науки, а також наявність сучасної матеріально-технічної бази, що надає можливість розвивати діяльність сформованих у цій установі НАН України наукових шкіл, став Указ Президентом України від 28.02.2004 № 249/2004, яким дендрологічному парку «Софіївка» наданий статус національної установи, і він став називатись Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України. У 2005 році Постановою Президії НАН України від 06.04.2005 № 68 науковий статус «Софіївки» було підвищено до Науково-дослідного інституту НАН України.

Завдяки наполегливості і вмілому підбору кадрів Іваном Семеновичем створено в «Софіївці» чотири наукові відділи і дві наукові лабораторії, відкрито аспірантуру, розвинено потужну матеріально-технічну базу. У «Софіївці» працюють 43 науковці, з яких: 3 доктори, 18 кандидатів наук та 13 аспірантів і здобувачів наукових ступенів. Загальна кількість працюючих у парку зросла з 81 у 1980 році до 500 осіб у 2010 році, 146 з яких утримуються за бюджетні кошти, решта – за рахунок спецнадходжень, тобто коштів, зароблених трудовим колективом установи. Як керівник науково-дослідного інституту І.С. Косенко постійно

підкується про підготовку наукових кадрів, він є членом-кореспондентом НАН України, професором Уманського державного педагогічного університету, організовує майже щорічні експедиційні поїздки наукових працівників «Софіївки» парками і природними насадженнями Австрії, Англії, Болгарії, Італії, Китаю, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини, США, Туреччини, Угорщини, Франції, Чехії та ін. країн світу.

Звідки ж беруться здається майже невичерпні сили і енергія І.С. Косенка? Як йому вдається зробити те, що більшість вважає неможливим? Аналізуючи його біографію, бачимо, що загалом вона мало відрізняється від біографій ровесників, яких не зовсім вдало нині названо «Діти війни». Однак читаймо:

Народився І.С. Косенко 3 грудня 1940 року у с. Хрестителеве Чорнобаївського р-ну Черкаської обл., історія якого веде відлік з другої чверті XVIII сторіччя. Село розділене мілководною річкою Коврай, притокою річки Сула, розташоване на берегах озера Бакай. Це Лівобережна Україна. До райцентру, смт Чорнобай, – 16 км. Землі хутора Лозового, з якого бере свої витoki Хрестителеве, належали спочатку Горошинській сотні Лубенського полку, а з 1764 року – Кропивнянській сотні Переяславського полку. Радянську владу в селі було встановлено у 1919 році. Три страшних роки – з вересня 1941 до вересня 1943 року, село було під німецько-фашистською окупацією. У роки Великої Вітчизняної війни 435 мешканців села воювали на фронтах, 359 з них не повернулися до рідних домівок [7]. Не дочекався батька й Іван Семенович. Його тато – Семен Антонович, загинув у боях на І-му Українському фронті у 1944 році. Тож зростав у типовій для повоєнної України неповній селянській сім'ї і, як писав Василь Симоненко, «тільки матері ласку знати довелося хлопчині цьому». У щоденній з малечку обов'язковій для всіх дітей праці (в Анастасії Макарівни окрім

Івана Семеновича зростали ще син Андрій – 1928 р/н та донька Надія – 1936 р/н) формувався характер майбутнього директора. Життя у, м'яко кажучи, дуже обмежених достатках сприяло вихованню у юнака надзвичайної скромності і доброти.

Після закінчення школи працював муляром, столяром, монтажником-висотником у різних організаціях Черкаської і Донецької областей. Після закінчення військової служби працював на різних посадах у галузях народного господарства України. Уманський сільськогосподарський інститут (нині Уманський національний університет садівництва) закінчив у 1970 році. У 1971–1980 роках – викладач Уманського технікуму механізації (нині Агротехнічний коледж Уманського національного університету садівництва). З 2 квітня 1980 року й понині працює директором Національного дендрологічного парку «Софіївка».

Виховав двох чудових доньок, котрим допомагає виховувати чотирьох онуків – двох хлопців і двох дівчат. Безжальна хвороба дуже рано забрала кохану дружину Надію Олексіївну. Овдовіти завжди страшно, а особливо у п'ятдесятирічному віці. Багато журливих пісень складено і написано інших художніх творів про гірку вдовину долю... І то є правда! Однак жінці у повсякденних побутових клопотах, мабуть, легше, ніж чоловікові втамовувати душевний біль. Іван Семенович не занепадав, не зламався. Він увесь час віддає роботі, дарує тепло своєї щедрої душі дітям й онукам, горнеться до рідної мами. Не зраджуючи ні на мить пам'ять про свою Надюшу, знайшов у собі сили не тільки жити і працювати, а й прихистити Валентину Петрівну, яка після смерті чоловіка залишилась з донькою сама. От і живуть разом, допомагають один одному, ростять онуків, доглядають маму, якій пішов уже 95 рік.

За час трудової діяльності Іван Семенович проявив себе вмілим організатором, принциповим і вимогливим керівником.

Велику увагу приділяє розвитку парку та створенню належних умов праці для працівників, піклується про добробут пенсіонерів, що раніше працювали в «Софіївці», та допомагає їм відчувати себе потрібними в колективі людьми. Цю опіку відчув на собі і колишній директор Денис Степанович Кривулько, що прожив майже 105 років, і багато інших пенсіонерів «Софіївки».

І.С. Косенко – людина високих моральних принципів, невтомний дослідник, науковець, педагог та наставник. Його ім'я як вченого і керівника національної установи України, науково-дослідного інституту НАН України широко відоме не тільки в нашій державі, а й далеко за її межами. Перу І.С. Косенка належить 5 одноосібних монографічних робіт та 14 у співавторстві, а також близько 200 наукових та науково-популярних праць, присвячених історії «Софіївки», вивченню рослинного багатства України, теорії інтродукції і акліматизації рослин, збереженню і збагаченню біотичного різноманіття та екології рослин, паркобудівництву та ін. Він є автором нових способів сівби насіння деревних культур, підтвердженням чому є два авторські свідоцтва. За його безпосередньої участі і завдяки ентузіазму у створенні колекцій рослин зберігаються і щороку поповнюються найкращі колекції рослин Правобережної України родів: ліщина, ялина, ялівець, бук, рододендрон, троянди, а також багатьох витких, ґрунтопокривних та рідкісних і зникаючих видів рослин. І.С. Косенко відомий вчений, визнаний фахівець у галузі біології, дендрології, інтродукції та акліматизації рослин, екології, селекції, садово-паркового мистецтва, реставрації парків та сучасного паркобудівництва. Іван Семенович – доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, Заслужений працівник культури України, Акредитований член академії архітектури України, член Міжнародного комітету історичних парків та місць ICOMOS-IFLA.

За високі трудові здобутки він отримав ряд державних нагород України – орден «За заслуги» III ступеня (2000 р.), лауреат Державної премії України в галузі архітектури (2005 р.), орден «За заслуги» II ступеня (2006 р.), почесне звання «Заслужений працівник культури України» (1999 р.).

У 2005 році Іван Семенович став лауреатом Міжнародної премії ICOMOS-IFLA ім. проф. Яна Захватовича, а у 2008 році отримав звання «Почесний громадянин м. Умань».

Іван Семенович є лауреатом премії НАН України ім. В.Я. Юр'єва, нагороджений срібною медаллю ВДНГ СРСР 1985 року, відзнаками НАН України «За трудові досягнення» IV ступеня та «За наукові досягнення», медаллю «Ветеран праці», медаллю і знаком китайської провінції Лянь, нагрудним знаком ДПА «За честь і службу» і «Умань-поріднення» та має багато почесних нагород державного, регіонального, галузевого та міжнародного рівнів. Неодноразово нагороджувався Почесними грамотами Президії НАН України, Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка, Черкаської обласної та Уманської міської ради.

Можна називати багато інших, можливо, менш гучних, але не менш значимих для України досягнень Івана Семеновича. Спробуймо лише зрозуміти, як він спромігся у роки загальної кризи і занепаду домогтися радикальної реконструкції «Будинку творчості вчених», який дивує своєю зірковістю не лише українців, а й розбещених західним сервісом іноземців, побудувати цілий комплекс із лабораторним корпусом, прекрасним готелем, акванарієм, магазином «Флора «Софіївки»! Чому розташована у невеликому провінційному місті «Софіївка» набула міжнародного визнання? Ці питання хвилюють не тільки пересічних відвідувачів «Софіївки», а й науковців. Адже в Україні є парки з не менш славною історією. Так, побудована на кошти Ф.К. Браницького для його дружини Олександри білоцерківська «Олександрія» мала у житті подружжя Браницьких незрів-

нянно вищий статус, ніж уманського парку для Потоцьких. Крім того, загальне фінансове становище білоцерківських магнатів було значно стабільнішим, ніж Потоцьких [8]. Не менш точною була композиційна відповідність «Олександрії» канонам ландшафтного стилю. Однак нині слава «Софіївки» перевершує принадності решти парків.

Не можна знайти іншої відповіді, аніж стандартне посилання на «Людський фактор», вкладаючи у його зміст насамперед генотип і мудрість матері щодо способів виховання і те, що у свої 70 років І.С. Косенко знає, що мама пишається ним. Решта закономірних, а також нібито випадкових чинників, як-то підтримка президента НАН України академіка Б.Є. Патона, сприяння керівництва Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України, насамперед академіка НАН України А.М. Гродзинського і члена-кореспондента НАН України Т.М. Червченко, численних урядовців, керівників на місцях, незважаючи на всю їхню надзвичайну вагомість і позитивний вплив на результати діяльності І.С. Косенка – усі вони похідні від природних і вихованих з дитинства чеснот Івана Семеновича, любові дітей і онуків, поваги колег.

Засвідчуючи трудові досягнення і аналізуючи життєвий шлях директора Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України, доктора біологічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, Заслуженого працівника культури України, лауреата Державної премії України в галузі архітектури, кавалера багатьох державних і відомчих та міжнародних нагород, Почесного громадянина м. Умань, багаторічного члена Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова, видатного вченого-фітобіолога, загальноновизнаного дослідника ліщини і фундука Івана Семеновича Косенка, можна стверджувати про надзвичайно вдале поєднання його генотипу з умовами його прояву внаслідок правильного виховання в сім'ї.

Перелік літератури

1. Косенко І.С. 50-річчя Національного дендрологічного парку «Софіївка» як наукової установи НАН України // Автохтонні та інтродуковані рослини України: Зб. наук. праць Національного дендропарку «Софіївка» НАН України. – К.: Академперіодика, 2005. – Вип. 1. – С. 7–16.
2. Косенко І.С., Грабовий В.М., Опалко А.І. Рекултивация ландшафтів і насаджень Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України, зруйнованих повінню 1980 року // Відновлення порушених природних екосистем: Матер. III міжнарод. конф. (Донецьк, 7–9 жовтня 2008 року). – Донецьк: ДБС, 2008. – С. 273–280.
3. Косенко І.С., Грабовой В.Н. Национальному дендрологическому парку «Софиевка» НАН Украины – 210 лет // Старовинні парки і ботанічні сади – наукові центри збереження біорізноманіття та охорона історико-культурної спадщини: Матер. міжнар. наук. конф., присвяченої 210-річчю «Софіївки» 25–28 вересня 2006 р. – К.: Академперіодика, 2006. – С. 15–29.
4. Косенко І.С., Храбан Г.Ю., Мітін В.В., Гарбуз В.Ф. Дендрологічний парк «Софіївка». – К.: Наук. думка, 1996. – 155 с.
5. Лихачев Д.С. Поэзия садов: К семантике садово-парковых стилей. – Л.: Наука, 1982. – 341 с.
6. Themery T. Guide de Sophiowka: surnommé la merveille de l'Ukraine. Jardin de la couronne situé près d'Human, dans les colonies militaires. – Odessa: A. Braun, 1846. – 63 p.
7. Середа І.О., Волошин С.І. Село Хрестителеве. Чорнобаївський район. Черкащина / Г.Д. Руденко, І.М. Волошин // Міста і села України. – 2009. – <http://who-is-who.com.ua/bookmaket/mischerkasy2009/20/554/1.html>
8. Васильев С.А., Кривошея І.І. Парки «Софіївка» та «Олександрія»: порівняльний аналіз історії створення // Старовинні парки і ботанічні сади – наукові центри збереження біорізноманіття та охорона історико-культурної спадщини: Матер. міжнар. наук. конф., присвяченої 210-річчю «Софіївки» 25–28 вересня 2006 р. – К.: Академперіодика, 2006. – С. 62–67.

Представлено В.А. Кунахом
Надійшла 09.09.2010

ТВОРЕЦ НОВЕЙШЕЙ ИСТОРИИ «СОФИЕВКИ»
(К 70-летию со дня рождения
член-корреспондента НАН Украины
ИВАН СЕМЕНОВИЧА КОСЕНКО)

А.И. Опалко

Национальный дендрологический парк «Софиевка» НАН Украины

Украина, 20300, г. Умань Черкасской обл.,
ул. Киевская, 12а
e-mail: opalko_a@ukr.net

Отражен жизненный путь и трудовые достижения директора Национального дендрологического парка «Софиевка» НАН Украины, доктора биологических наук, профессора, члена-корреспондента НАН Украины, Заслуженного деятеля культуры Украины, лауреата государственной премии Украины в области архитектуры, кавалера многих государственных, ведомственных и международных наград, Почетного гражданина г. Умань, многолетнего члена Украинского общества генетиков и селекционеров им. Н.И. Вавилова, выдающегося ученого-фитобиолога, всемирнопризнанного исследователя лещины и фундука Ивана Семеновича Косенко.

Ключевые слова: фитобиология, ботаника, генетика, селекция, исторические парки, дендрология.

CREATOR OF THE NEWEST HISTORY
OF «SOFIYIVKA»

(to the 70th birthday anniversary of corresponding member of NAS of Ukraine
IVAN SEMENOVICH KOSENKO)

A.I. Opalko

National dendrological park «Sofiyivka» of NAS of Ukraine
Ukraine, 20300, city of Uman, Cherkassy region,
12a Kyiyvska str.
e-mail: opalko_a@ukr.net

The life of director of the National dendrological park «Sofiyivka» of NAS of Ukraine, doctor of biological sciences, professor, corresponding member of NAN of Ukraine, Deserved worker of culture of Ukraine, laureate of state bonus of Ukraine, is reflected in industry of architecture, escort of many state and department and international rewards, Honoured citizen of Uman, long-term member of Vavilov society of geneticists and breeders of Ukraine, prominent scientist-phytobiologist, world-famous scientist researcher of hazel and filbert Ivan Semen Kosenko was elucidated.

Key words: phytobiology, botany, genetics, breeding, historical parkas, dendrology.